

ג. יוצר לפר' נח. לר' יוסף אבן אביתור
 [א] כ"י אוכספורד 2827/13 (דפ' 33—36, מנוקד). ב) כ"י המוזיאון הבריטי Or. 5557. אות
 C דף 9 (פרוע ומטושטש, ונפסק עם ראש שורה לא. "פתח").

(יוצר לאלה תולדות נח)

אֶזְכְּרָה הַיּוֹם מַפְלְאוֹת אֱלֹהִים בְּסִפְרֵי תוֹרוֹתָיו
 בְּהַפְלִיאוֹ פְּלֹאוֹת לְאִישׁ צָדִיק הַנוֹצֵר מִשְׁמְרוֹתָיו
 אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צָדִיק תָּמִיד הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו.

גָּאָה בְּחַנּוּ וְנִמְצָא צְלוּחִית מִזֶּרֶם נִוְטָפֶת נִוְטָפֶת
 ה דִּיקָא תַּשְׁעָה אַבּוֹת וְתַשְׁעָה [ב]נִים וְשִׁמּוֹ לְמוֹפֶת
 וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָּנִים אֶת־שֵׁם וְאֶת־חָם וְאֶת־יֶפֶת.

הֵן בְּטִיפַת גְּשָׁמִים הַכְּעִיסוּ וְכָה נִידוֹנוּ וְהוֹשְׁתּוּ לְמַרְמָס
 וּבִמְהָ פָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בְּגִזְלֵם וְלֹא הִכִּינוּ כִּי רָמְיָה תְּהִיָּה לְמַס
 וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים וְתִמְלֵא הָאָרֶץ חֲמָס.

(פזמון)

חֲמָס יַחַד הִרְבּוּ וְאוֹרַח טֵדִין בְּשָׁנֵי צִלְהֶם הָאָרִים
 הָלַא מִזֶּל כִּימָה שׁוֹקֵעַ כּוֹ בַּיּוֹם וְעַב אִוְרוֹ עָלְיוּ מִטְרִים
 וְהַעֲלָה מִזֶּל כִּימָה בַּיּוֹם וְאִיר זִוְהָרוּ עָלְיוּ הַזְרִים
 סִיִּים וְנָטַל שְׁנֵי כּוֹכָבִים מִכִּימָה וְהִבִּיא מִבּוֹל בְּקוֹל מִצְרִים
 פָּרִי צָדִיק הַצִּלִּים וְהִרְגַּ כָּל עַקְלָתוֹן וְכָרִים טו
 בֵּית רְשָׁעִים יִשְׁמַד וְאֶהֱל יִשְׂרָאֵל יִפְרִים בְּעֵז קָדוֹשׁ

זֹעַם בְּכָל יוֹם זָעַם וְנָמַס עֲשׂוֹת כְּלִיּוֹן חֶרֶץ
 חֲזָה עַת חֲזָה אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה בְּמַרְץ
 כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָיו עַל הָאָרֶץ.

כ טִיעַם לְאִישׁ צָדִיק לְיוֹם זֶה עֲתוֹתֵי זְרָמֵי יִידוֹנֵי
 יַחַד אוֹצְרוֹת שְׁלֵג וּבְרָד אֲשֶׁר חֲשַׁכְתִּי לְיוֹם דִּינֵי
 נִיאֲמַר אֱלֹהִים לָנֶחַס קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי.

כָּלִיּוֹת אֲנִי חוֹקֵר וּמַצְעֵד כָּל מַעֲוֹת אֲנִי סוֹפֵר
 לְיוֹם זֶה עֵיטֶדְמִיף עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גִּפְרִי
 כה וְכַפַּרְתָּ אוֹתָהּ מִבֵּית וּמִחוּץ בְּכּוֹפֵר.

להבנת דברי המחבר יש להשוות את המדרשים לפרשת נח. ואני מסתפק כאן במועט שבמועט. (ד) צלוחית, ב"ר ל ט. סנהדרין קח ע"א. (ה) תשעה וכו', ר"ל : תשעה דורות מאדם ועד נח (ולא עד בבל). (ז) בטיפת גשמים, סנהדרין קח ע"א. (יא) בשני, בחודש השני (בר' ז יא). (יד) ברכות גט ע"א. (כ) טיעם, אמר.

(סזמין)

בכּוֹפֵר יֵעַן כִּי נִתְמַלָּא סַפְקָם וְדִינָם נִגְמַר וְנִשְׁלָם
הֵלֵא בְרוּתְחִין קִלְקֵלוּ, בְּרוּתְחִין יִדְוֹנוּ כּוֹלָם
וְכַמְדָּה גְדוּשָׁה מְדָדוּ, בָּח אֲמָדוּד לָהֶם גְּמוּלָם
סָגִיא כֹחַ וְחֶכֶם לִבָּב מִי הִקְשָׁה אֵיּוֹ וַיִּשְׁלָם
פֶּתַח אַרְבּוּבִית שְׁמִים וְאִיבָדָם וּפְחָה שְׁמָם וְכִילָם
כַּעֲבוּר סוּפָה וְאִין רָשָׁע וְצָדִיק יִסּוּד עוֹלָם פָּנֵי קְדוּשָׁה.

מִיּוֹדוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲמָה יִהְיֶה אֵירֶךְ מִיִּדְתָּהּ

נְטִיית חֲמִשִּׁים אֲמָה יִהְיֶה רֹחַב נְטִייתָהּ

וּשְׁלֹשִׁים אֲמָה קוֹמָתָהּ. ל

שִׁים לִבָּךְ לְאַשֶׁר אֲצוּנָךְ מִתְחִילָה וְעַד תִּכְלָה
עָקֵב כִּי כָלָה אֲנִי עוֹשֶׂה וְלֹא תָקוּם פְּעָמִים צָרָה וְכָלָה
צִוְהָר תַּעֲשֶׂה לַתִּבְּהָ וְאֵל אֲמָה תִּכְלָנָה מִלְּמַעְלָה.

פְּלִילֵת מַעֲפָטִי וּמוֹתִי לְגִלּוֹת מְרוֹם שְׁמִי עֲרָץ

מ צַפְצוּפֵי דְבָרֵי שְׁמַע וְהוֹאֵל וְהַחֵל וְכָלָה בְּמֶרְץ

וְאֲנִי הִנְנִי מִבִּיא מְבֹיֹל מִים עַל הָאָרֶץ.

(סזמין)

הָאָרֶץ יִזְמַתִּי לְנִקּוּת מִטְּנֶף הַמּוֹרְדִים לִפְנֵי
הִנְנִי עֲלִיךָ וְעַל יִרְעֶךָ אֶפְקַח אֶת עֵינָי
וְכָל בִּיעוֹט בְּמַלְכוּתִי אֲכַלֶּה בְּאֵף חֲרוֹנִי מ
סוֹב נָא פֶתַח אֶת לִבְכָּךְ וּבִינָה הִגִּיזִנִי
פְּלִיטַת שְׁאֲרִיתֶךָ אַעֲצִימָה בְּעוֹז גְּאוּנִי
כִּי יִרְעוּת וְשָׁעִים תִּשְׁבְּרֶנָּה וְסוּמָךְ צָדִיקִים יִי קְדוּשָׁה.

קִבַּמְתִּי עֲבָרְתִּי הָיוֹת חֲמַתִּי גִשְׁפַּכְתִּי וְאִפִּי נִתָּךְ

נ רָעוּץ וְרָצוּץ הַדּוֹר הַזֶּה לִפִּי גִזַּר דִּינִי תִנְחַתֶּךָ

וְהַקִּימוֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ.

שְׁקוּד אֲשִׁקוּד לְפָקוּד עוֹן כְּפוּנֵי טוֹבָה

תִּיבְתָךְ אֲשִׁים לְפִלִּיטָה מִזֵּל מַגְדִּילִי שֶׁשֶׁע וְחֹבָה

וּמִכְלֵה־חַי מִכְלֵב־בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל תִּבְיָא אֶל־הַתִּבְּהָ.

נ הִזְמַתִּי לְהוֹתִיר תוֹתֵרַת לְאָדָם וְלִבְהֵמוֹת וְלַחַיּוֹת

וְלִכְּנֹן מִהָעוֹף וּמִמִּבְהֵמָה לְמִינֵיהֶם וְכֵן מִכָּל בְּרִיּוֹת

שְׁנַיִם מִכָּל יִבְאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת.

כח) ברותחין, סנהדרין קח ע"ב. נה) תומרת, שארית.

(פזמון)

לְמַחֲיוֹת יַחַד אָדָם וּבְהֶמָּה וְתִיָּה וְרֶמֶשׂ הָאָדָמָה בְּמֶרֶץ
הִנְנִי שִׁמְתִּים לְפָלִיטָה וְאַצִּילֶם בְּתִבָּה מִכָּל פֶּרֶץ
וְאַעֲשֶׂה אוֹתָהּ לְגוֹי גָּדוֹל וְעֶצוֹם וְרָב בְּתֶרֶץ
שֵׁם אֲשִׁמְךָ לְשֹׁאֲרֵית וְאַחֲלֶצֶךָ מִכָּל קֶרֶץ
פֶּסֶק דִּינִי עַל זֹאת נִגְמַר בְּשֵׁמי עֶרֶץ
כִּי מְרִיעִים יִכְרַת וְיִהְיֶי יְיָ הֵמָּה יִרְשׁוּ אֶרֶץ בְּעוֹ קְדוּשָׁה.

שִׁיחֵי זָרְעִים וּפְרֵי אֵילָנוֹת הָעֵתִיד לְמִטָּעִם אֲכַלְךָ
פִּירֹת שְׁלִשִּׁים אֵילָנוֹת וְאַלְף וּמֵאָתִים וְתִשְׁעִים זָרְעִים הֵנָּה לְמוֹלֶךְ
וְאַתָּה קִחְלֶךָ מִכָּל-מֵאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאַסְפָּתָה אֵלֶיךָ.

חֲזֹק וַעֲשֵׂה כִּי תִהְיֶה לָּךְ פְּעוּלָתְךָ לְשֵׁם וְלִתְהִילָה
וְחֲזֹק בְּקִיבוֹץ כָּל מִינֵי מֵאֶכֶל מִתְּבַל כּוֹלֶה
וְהִיָּה לָּךְ וְלָהֶם לְאֻכְלָה.

אִישׁ צָדִיק נִצָּטְנָה מִפִּי אֵל רָם וְנִשָּׂא
מִהֵר נִחָץ עֲשׂוֹת כָּכָה וּבִאלֹהִים יְיָ חֶסֶד
וַיַּעַשׂ נֶחַם כָּל אֲשֶׁר צָוָה אוֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה.

(פזמון)

עֲשֵׂה יוֹם צוֹנָה מִפִּי יוֹצֵר יְצוּרִים
וְאַלֹהִים סֹגֵר בְּעֶדוֹ וּבְעֵד כָּל הַסִּגּוּרִים
פּוֹתֵחַ וְאֵין סוֹגֵר וְסוֹגֵר וְאֵין פּוֹתֵחַ נֶאֱסָרִים
הַמֵּאִיר לְאֶרֶץ וְלִדְרִים קְדוֹשׁ.

מאורות לאלה תולדות נח

יוֹם זֶה אֲזַכֵּרָה אֶת מִקְרָה אִישׁ צָדִיק
שִׁפְתֵי יִצְלָלוּ וְיָבִחַן וּבְדוּק מִבְּדִיק
בְּחִלְקֵלְקִי מֵאֶפֶל וְחוֹשֵׁן כָּל מִכְחִידֵי מִדִּיק
וְאוֹר זְרוּעַ לְצָדִיק
כֹּכָב אוֹר זְרוּעַ לְצָדִיק וְלִישְׂרֵי לֵב שִׁמְחָה
וְנֹרָא לְעוֹשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים (בְּרוּךְ יוֹצֵר)

סה"ס) שורות אלה משלימות את האקרוסטיכון "יוסף" שהתחיל בשו' נה"נו ונפסק ע"י הפזמון. ובכך טעה בעל הקטאוג של איכספורד (כרד ב', סי' 2827/13) וצירף את השורות ס"ד-ס"ח לפזמון, ויצא לו הסימן: יהוסף כספ. (ס) ע"י ידיעות המכון לחקר השירה העברית, כרד ד', עמ' רכב, הערה סד"סח: והשוה אבז גבירול, עבודה ליו"כ (אלהים אל ראשון) אות ד (ביאליק-רבניצקי כרך ב עמ' 203); ור' יצחק אבז גיאת, תרביץ יא 304, שו' 59. (עס) המעתיק הקדים את הזולת למאורות, ולפיכך ייחד להן כתובת לעצמו. (טב) מכחידיו, מכחשיו וכופריו.

[ור' עמ' 227]

יֹסֵם זֶה בִּיאֲרָתִי יִתְרוֹן לֵב בֵּר עָלַי, לֵב עֲקוֹב
סִפְרָתִי מִקְרָה דּוֹר־הַמַּבּוּל אֲשֶׁר רִוְקְבוּ רָקוֹב
וְהַנְּנִי מִחֲבִיר בּוֹ אֶהְבֵּת עִמּוֹ וְעִירוֹ לְנִקְיֹב
אוֹהֵב יִי שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִלֵּל מִשְׁכָּנוֹת יַעֲקֹב
ז כִּי אוֹהֵב יִי / וְנִי כִי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יֵה (בְּרוּךְ)

זולת

אֲחוּנִי אָבִיחַ וְשִׁלַּח, בְּיוֹם בּוֹאֵי תַאֲחֻזִּים-חֲלָחֵלָה
בְּתַקְעֵי בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְקַבֵּץ דָּוָה וְנִבְחָלָה
גִּילִי מֵאֵד בַּת צִיּוֹן הַנִּפְתָּחֶת מֵאֵד וְנִנְחָלָה
ז רָנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה פִּצְחִי רָנָה וְצִחְלִי, לֹא חָלָה.
דּוֹרוֹת קָדָם אִם כְּנֻקָּה בְּשִׁבְעַת מְשֻׁלָּת וְתַמְלוּכִי
הִנֵּה כְּזֹכֵר בְּשִׁבְעִים שְׁבַט מְלוּכָה תַתְּמוּכִי
וְשִׁירָה חֲדָשָׁה לְשִׁיר חֲדָשׁ בְּמִזְמִיר יְתוֹם תַּהֲפִיכִי
הִרְחִיבִי מְקוֹם-אֶהְלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יִטוּ אֶל תַּחֲשׁוּכִי.
ק זוֹהַר אֹר יִפְלְאוּן כָּל בְּתִי תְּרַבִּיץ וּמִדְּרָשׁ
חֲכָמֵי דָח שְׂדֵי יִרְבִּיּוּ, גַּם מִסְגֵּר גַּם תְּרָשׁ
טוֹב אֶלְהִינִי יִבּוֹשֶׁר בְּכָל קָרְיָה וְכָל מִגְרָשׁ
כִּי יִמִּין וְשִׁמְאֵל תִּפְרוּצִי וְיִרְעַף גּוֹיִם יִירָשׁ.
יִפְעֹת אֲרַבְעָה כְּתָרִים לְצִפּוּרֵת תִּפְאָרָה תַצְפִּירִי
קח כָּל מַלְכֵי תְּרָשִׁישׁ וְאֵיִים בְּמַאֲבָקִי עֶפֶר תַּעֲפִירִי
לְהַג חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שִׁירוֹת בְּמִבְטָאֵי שְׁפָר תִּשְׁפִּירִי
אֶל תִּירָאֵי כִי לֹא תִבּוֹשִׁי וְאֶל תִּכְלָמִי כִי לֹא תַחֲסִירִי.
מִכָּל צַד יִשְׁמַע מִהֲלָל אֶל הַשּׁוֹכֵנִי מְרוֹמוֹ
נִשְׁגֵּב יִי כִי שׁוֹכֵן מְרוֹם מֵלֹא צִיּוֹן מִשְׁפָּט וְצִדִּיקָה בְּתַעֲצוּמוֹ
קי סוֹבֵי אֲנוּנָה דְּבָרֵי שִׁיר וְהִרְבִּי מְזֻמְרִי רִישׁוֹמוֹ
כִּי בּוֹעֲלִיךָ עוֹשִׁיךָ יִי צְבָאוֹת שְׁמוֹ.
עֲנִיָּה סוֹעֲרָה הִתְנַחֲמִי בְּאֵל הַמִּנְחָם כְּמִיָּהֵךְ
פּוֹךְ וְסַפִּיר אֲרַבִּיץ בְּכָל מַגְדָּלוֹת גּוֹבְהִיךָ

צא) הזולת מיוסד על ההפסטה „רני עקרה“ וכו'. צב) אבה, חרב (עפ"י יחו' בא כ). צג) ונבחה, ישראל שהעמים בחלו בם. צורצח) עי' שהש"ר, פיסקא „שחורה אני“ (שה"ש א ה). — מזמור יתום, תהלים צח (מזמור שירו לד' שיר ח ד ש) כמפורש בע"ז כד ע"ב. והשוה מדרש תהלים צח א. קד) ארבעה כתרִים : כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות, וכתר שם טוב (אבות ד' יג ; ספר אסף [תשי"ג] עמ' 310 : ארבעה כיליון וכו'). קו) הכונה לט"ו פרקי שיר המעלות (תה' קב — קלד). קיג) גובהיך, הכתיב מעיד על קריאה מעין „אהליך“.

ציון באשה עזובה קראך מאיר נגהיך
 קטו ואשת נעורים כי תמאס אמר אל־היך.
 קומי ועלי ושובי אל כל מכוני רבצך
 רוני רוני למעלינוך והללי הללי למעליצך
 שובי אל ערי מנוחתך שובי אל גבולי ארצך
 ברבע קטון עזבתך וברחמים גדולים אקבצך.
 קב תחת היותך עזובה ושנואה הנה לגאון עולם שמתך
 ימי [אבלך] הנה שלמו ובשם חדש רוממתך
וי ארץ במהלך קומיות קוממתך
 בשצף קצה הסתרתי פני רגע ממש ובחסד עולם ריבמתך.
 הן על עירי ועל עמי קראתי הנני רב ריבך וריבך
 קבה ונשבע יי בימינו ובזרוע עוזו להתמיד נצח טובך וטובך
 קח כי מי נח זאת לי שמורה ליום שובך ושובך
 אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך.
 פצחי רינה וצהלי בכל עיניני מזמורי רנני
 חשפתי זרוע קדשי ואמרתי חי אנכי לעולם במעוני
 קל כי החרים ימושו והנבעות תמוטנה לפני
 וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אפר מרחמך יי.

סכד) ריבך וריבך, מוסב על "עירי ועל עמי".